

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

**KATEDRA TEORIE KULTURY FILOZOFICKÉ
FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE**

Autor rigorózní práce: Mgr. Tomáš Habermann
Název rigorózní práce: Zrození křesťanství: historický Ježíš, Štěpán a Pavel a jejich vliv na rané křesťanství
Konzultant rigorózní práce: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.
Posuzovatel rigorózní práce: PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Předmětem rigorózní práce je teoretická analýza vzniku, rozvoje a povahy raného křesťanství v období 30–60 n.l. Zvláštní pozornost je věnována otázkám historického Ježíše, okolností jeho života, působení a smrti. V této souvislosti věnoval Mgr. Habermann náležitou pozornost těm nemnoha raným nekřesťanským pramenům, v nichž se referuje o Ježíšově působení. Dále autor věnuje systematickou pozornost působení učedníků v období po ukřižování Ježíše a analyzuje význam Štěpána a apoštola Pavla pro formování křesťanské víry. Téma, které si Mgr. Habermann zvolil pro rigorózní práci, není neznámé a nezpracované. Tím náročnější je vlastní způsob uchopení zvoleného tématu a namísto je i autorova vstupní otázka, zda lze vůbec na tomto poli vědeckého bádání přispět něčím novým. Přirozeně považuje za nesmyslné přinášet více stejného, opakovat, co již bylo napsáno jinými.

Mgr. Habermann rozdělil předloženou práci na tři relativně samostatné části. V první a současně nejrozsáhlejší části autor rekapituluje současný stav ježíšovského bádání a důsledně referuje o metodologických východiscích své práce. Těžištěm této části práce je ovšem analýza postavy historického Ježíše. Zvláštní pozornost věnuje místu a času jeho narození. Zde se přiklání k výkladům, které kladou místo Ježíšova narození do Nazaretu, a to

pravděpodobně v letech mezi 7.–4. př.n.l. Při obou výkladech upozorňuje na úskalí reálné možnosti určit přesné historické okolnosti. Podrobně se autor zabývá otázkami, jaké měl historický Ježíš aspirace, za koho se považoval a jaké bylo jeho mesiášské sebevědomí. Zde se opírá hlavně o svědectví Nového zákona. V úvahu zde autor ovšem bere také politická a náboženská mesiášská očekávání v době Ježíšova působení. V této souvislosti ovšem Mgr. Habermann nediskutuje některé možné Ježíšovy inspirační zdroje. V některých pramenech se můžeme setkat s tezí, že Ježíšovo působení má zdroj v asketickém a apokalyptickém hnutí Esejců (Esénů), která působilo od 2. století př.n.l. do roku 68 n.l. Této otázce věnuje autor jen okrajovou pozornost a omezuje se pouze na konstatování, že „*díky kumránským objevům můžeme najít celou řadu podstatných a nepřekonatelných rozdílů mezi Ježíšovým učením a učením Esénů*“ (s.74, obecně o Esencích pak na str. 42–43). V rámci vlastní obhajoby doporučuji, aby Mgr. Habermann věnoval této otázce pozornost.

Druhá a třetí část práce je věnována dvěma dalším klíčovými postavám křesťanské víry, bez jejichž působení by ona neměla svou současnou povahu a obsah. Mgr. Habermann systematicky pojednává o životě Štěpána a apoštola Pavla. V těchto dvou částech spatřuje autor právem těžiště své předložené rigorózní práce. Při výkladu dramatických událostí vzniku raného křesťanství se opřel o pozoruhodnou hypotézu „*maranatha–erchomenos*“, kterou formuloval profesor Funda. Tato hypotéza nabízí smysluplný výklad reakce frustrovaných a otřesených Ježíšových stoupenců na jeho nečekanou smrt na kříži. Zcela adekvátně autor upozorňuje na souvislosti této hypotézy s antropologickými, sociologickými a psychologickými teoriemi překonávání krizí v sektách a mesianistických hnutích. Rád bych, aby autor v rámci vlastní obhajoby více rozvedl myšlenky těchto možných souvislostí.

Metodologicky se autor rigorózní práce opřel o studium primárních pramenů křesťanské víry, s jejichž pomocí analyzuje zvolená témata práce. Systematický výklad bez důkladného studia těchto pramenů není ani dost dobře možný. Z hlediska kulturologických aspirací by ovšem práci prospělo, pokud by autor systematicky uváděl pojednávané téma do širšího sociokulturního kontextu, v němž nejen žil a působil Ježíš, ale v němž došlo k dalšímu formování základních dogmat křesťanské víry jeho žáky a následovníky. Pravdaže ve třetí kapitole práce autor takovou obecnou exkurzi učinil, ale domnívám se, že by snaze o rekonstrukci možného zrodu a vývoje raného křesťanství výrazně prospělo, kdyby se jednalo

o systematický postup (tak jako např. v 4.2.). Nicméně jsem si plně vědom, že by se tím zásadně zvýšil rozsah práce.

Obečně lze konstatovat, že rigorózní práce splňuje standardní nároky kladené na práce tohoto typu. Má logickou strukturu, je zpracována čistým jazykem a akcentuje aktuální kulturologické i společenské téma. Při zpracování tématu se autor musel vyrovnat se skutečností, že se vzhledem ke své jazykové kompetenci může opřít jen o anglosaskou a českou (původní i překladovou) odbornou literaturu. Klíčové jsou ovšem studie vydávané v německé jazykové oblasti. Nicméně lze konstatovat, že se autorovi podařilo tuto vstupní nevýhodu překonat volbou dostupné literatury a vhodným zacházením s ní. Autor tedy prokázal schopnost pracovat s relevantní odbornou literaturou a práci vybavil odpovídajícím poznámkovým aparátem. Jako celek lze práci považovat za pozoruhodný pokus o historickou interpretaci vzniku a rozvoje raného křesťanství. Celkově práce působí dojmem osobního zaujetí autora tématem. V tom smyslu naplňuje Mgr. Habermann výrok francouzského filozofa Deleuze: „*Pokud něco neobdivujete, něco nemilujete, není důvod o tom psát*“.

Doporučuji k obhajobě

V Praze 11. 11. 2010

PhDr. Martin Soukup, Ph.D.